

ByggKlokt

Kopia till:
Miljödepartementet
Socialdepartementet
Handisam

Angående ert brev om oro för bedömning av enkelt avhjälpna hinder

Ni framför i ert brev daterat Stockholm 25 okt 2007 att ni märker ”oroande tendenser” att nivåskillnader i form av trappsteg inte bedöms som hinder enkelt att avhjälpa. Ni anser också att detta går helt emot lagstiftarnas intentioner och att det avviker från själva grundtanken med Nationella handlingsplanen.

Boverket har till uppgift att ha uppsikt över hur bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder tillämpas och vi tackar för att ni förmedlar era erfarenheter av tillämpningen till oss. Samtidigt vill vi med detta brev ge en närmare beskrivning av hur hinder i form av nivåskillnader hanteras i bestämmelserna.

Vi vill inledningsvis betona att det egentligen inte för något hinder på förhand går att generellt och kategoriskt slå fast att det är eller inte är att betrakta som enkelt avhjälpnt. Detta beror på att man enligt förarbetena till lagstiftningen i varje enskilt fall ska ta hänsyn till nyttan av att hindret undanröjs, till förutsättningarna på platsen och till att de ekonomiska konsekvenserna inte får bli orimligt betungande för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren. Dessa bedömningsfaktorer kan variera mycket mellan olika enskilda fall och gör att det som sagt inte går att säga en gång för alla vad som är ett enkelt avhjälpnt hinder.

Kraven på undanröjande av enkelt avhjälpna hinder finns i 17 kap 21 a §, plan- och bygglagen (1987:10, PBL). Boverket har skrivit föreskrifter och allmänna råd i HIN, BFS 2003:19, som närmare beskriver tillämpningen av kraven.

Hinder i form av mindre nivåskillnader

Hinder i form av mindre nivåskillnader omfattas av föreskrifterna och behandlas i 6 § HIN: ”Fysiska hinder i form av mindre nivåskillnader, --- skall undanröjas.” I det allmänna rådet till föreskriften anges att ”mindre nivåskillnader bör överbryggas exempelvis med ramper”. Men varken i föreskriften eller i det allmänna rådet finns någon närmare beskrivning av vad som är en *mindre nivåskillnad*.

Vad är enkelt avhjälp?

Som nämnts ovan är utgångspunkten i bestämmelserna att man i varje enskilt fall ska bedöma om ett hinder är enkelt avhjälp eller ej. Enligt 5 § HIN är enkelt avhjälpade hinder ”sådana hinder som med hänsyn till nyttan av åtgärden och förutsättningarna på platsen kan anses rimliga att avhjälpa. De ekonomiska konsekvenserna får inte bli orimligt betungande ---.” Vidare säger det allmänna rådet: ”Vid bedömningen av om ett hinder skall anses enkelt avhjälp bör hänsyn tas till att ett hinder kan vara enkelt avhjälp i en situation men inte en annan. Exempelvis kan det vara enkelt att komplettera eller ersätta 2-3 trappsteg med en ramp om det finns tillräckligt med utrymme, medan det kan vara svårt att göra det i en trång miljö med smala trottoarer.”

Vilket utrymmesbehov det kan handla om kan illustreras med ett konkret exempel: 3 trappsteg innebär vanligen en sammanlagd höjdskillnad på ca 45 cm. En ramp med lutningen 1:12 för att överbrygga denna blir 5,4 m lång. Rampens bredd bör vara 1,3 m.

En vanlig situation är också att en butik har en entré med trappsteg som går ut på trottoaren och att trottoarmarken ägs av annan än den som äger butikslokalen. En första förutsättning för att ett sådant hinder ska betraktas som enkelt att avhjälpa är att ägaren av trottoarmarken tillåter att det vidtas åtgärder där för att överbrygga nivåskillnaden. Om så inte är fallet kan hindret knappast betraktas som enkelt avhjälp¹.

¹ Se t ex Boverkets svar till fråga med dnr 1122-976/2005, bilaga

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis så omfattas hinder i form av mindre nivåskillnader av bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder. Men beroende på nyttan av att hindret undanröjs, förutsättningarna på platsen och de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren kan alltså bedömningen bli olika från fall till fall. Det är av avgörande betydelse för tillämpningen av bestämmelserna att lokalägaren gör en seriös sådan bedömning och att kommunen i egenskap av tillsynsmyndighet utövar tillsyn över att lokalägarna tar sitt ansvar.

Boverket noterar som sagt dessa farhågor som ni framför och kommer att vara uppmärksam på problematiken vid de löpande uppföljningar som verket genomför.

Jurist Lars Brask har också medverkat till detta brev.

För Boverket

Maria Petersson
enhetschef

Agnes Jensen-Carlén
expert

Bilaga: ärende 1122-976/2005

Datum
2005-06-07

Diarienummer
1122-976/2005

Linköpings kommun
Att Bennert Engblom
581 81 LINKÖPING

Er fråga om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder

Er fråga har besvarats muntligen i ett telefonsamtal mellan undertecknad och er men svaret lämnas här även i skriftlig form.

Ni undrar hur man ska hantera åtgärder som ligger i "gränssnittet" mellan olika ägare. I det aktuella fallet anser ni att hinder i form av nivåskillnader mellan gator och butiker många gånger enkelt kan åtgärdas genom att trottoarer höjs och därmed är att betrakta som enkelt avhjälpna hinder. Det ni undrar över är vad som gäller om trottoaren ligger på mark som ägs av kommunen medan butikslokaler ägs av någon annan. Ska ett föreläggande enligt 10 kap 14 eller 15 § PBL riktas mot ägaren av trottoarmarken, d v s kommunen?

I ett fall som detta kan kommunen med stor sannolikhet endast vända sig mot ägaren av butikslokalen med ett föreläggande att uppfylla kraven i 17 kap 21 a § PBL. Detta eftersom åtgärden inte syftar till att förbättra tillgängligheten på trottoaren som sådan utan till butikslokalen. Det förhållandet att ägaren av butikslokalen inte äger trottoarmarken och därmed inte heller råder över den förändrar inte detta.

Om kommunen medger att åtgärden utförs så är hindret oftast att betrakta som enkelt under förutsättning att de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren (som kan vara samma person) inte blir orimligt betungande. Det senare kan dock knappast bli fallet om kommunen står för kostnaderna för åtgärden.

Men om kommunen av något skäl inte medger att åtgärden utförs kan läget vara annorlunda. I Boverkets föreskrifter till 17 kap 21 a § PBL (HIN) anges att det vid bedömningen om ett hinder är enkelt avhjälpna eller inte bland annat ska tas hänsyn till förutsättningarna på platsen. Om kommunen som ägare av trottoarmarken inte medger att trottoaren höjs är det nog svårt att hävda att det är fråga om ett hinder som ägaren av butikslokalen enkelt kan undanröja.

Hur kommunerna agerar i ett fall som detta kommer därmed att bli mycket betydelsefullt och avgörande för vilket genomslag de retroaktiva kraven om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder får. Om en kommun inte medger att åtgärder utförs på trottoarmark som kommunen äger kommer det troligen att uppfattas

som att kommunen tycker att de retroaktiva kraven är mindre viktiga. Det framstår därför som osannolikt att kommunen i ett fall som detta i strid mot de grundläggande syftena bakom lagstiftningen inte skulle medge att åtgärder, som syftar till att undanröja ett hinder som kommunen betraktar som enkelt avhjälpt, utförs på kommunens mark.

Detta svar avser enbart PBL:s reglering och avser inte på något sätt civilrättsliga frågor som har att göra med ansvar för kostnader mm.

Med vänlig hälsning

Lars Brask
jurist

